

door Kars Veling

Er ligt weer een prachtig dikke Hak-al in de bus, boordevol activiteiten die we als NVWC'ers vorig jaar hebben gedaan. De werkgroepen en individuele vogelwachters hebben vele duizenden uren in het veld doorgebracht om onder andere vogels, vlinders, libellen en zoogdieren in kaart te brengen. Ze hebben vele tienduizenden kilometers gefietst en gewandeld om meer te weten te komen over de biodiversiteit in Culemborg en omgeving. Voor een deel zijn die gegevens ook doorgestuurd naar landelijke organisaties zoals SOVON Vogelonderzoek en De Vlinderstichting. En daarmee worden ze ook gebruikt om de landelijke stand van zaken in beeld te brengen en om trends te berekenen over hoe het met de planten en dieren in ons land gaat.

Onderzoek is een van de drie pijlers van de NVWC. Maar bescherming is een van de andere en even belangrijk. Zo zijn een aantal van onze leden al jaren actief om de Redichemse Waard meer natuurwaarden te laten krijgen. Al decennia lang is dit prachtige gebied onderwerp van discussie en tegengestelde belangen, maar het lijkt er nu wel op dat het de goede kant op gaat en dat er uiteindelijk meer kansen komen voor de natuur. Een eerste stap is de landtong, de strook land tussen de Lek en de plas van de Redichemse waard, op te kopen. Als daar, in plaats van intensieve maisteelt, natuurbeheer kan worden gerealiseerd zijn daar grote kansen voor soortenrijk grasland. Er was vroeger een heel bijzondere vegetatie daar met zogenaamde fluviatiele planten, planten die sterk zijn gebonden aan het rivierengebied.

Een ander gebied waar we ons het afgelopen jaar mee hebben bezig gehouden is de Volencampen. Dat is het vierkante stuk grasland tussen de vier dreven. Alleen al door de ligging zo dicht bij het centrum en het feit dat het al eeuwenlang als grasland in beheer is (vroeger werden er de paarden gehouden van het naastliggende kasteel) maakt dit tot een hele bijzondere plek. Op dit moment wordt het nog intensief beheerd en zijn er niet erg veel planten en dieren te vinden, maar ook hier lijkt het de goede kant op te gaan. De eigenaar, het Rijks Vastgoed Bedrijf, wil dat hier natuurinclusief

gaat worden gewerkt. Het wordt geen natuurgebied maar, zoals al honderden jaren, grasland maar wel met veel meer biodiversiteit!

De derde pijler van de NVWC is vertellen. We willen zoveel mogelijk mensen betrekken bij de natuur en enthousiast maken voor natuurbescherming. Daar is de jeugdwerkgroep actief mee bezig bij de jongeren en de maandelijkse lezingenavonden en de vogelexcursies die Gerrit Jan maandelijks verzorgt, zorgen daar ook voor. Sinds een paar jaar hebben we daar een nieuwe manier voor gevonden, door samen te werken met Theater de Fransche school. Hier zijn het afgelopen jaar een aantal schitterende bioscoopfilms vertoond waarin de natuur centraal staat. En dat bleek een schot in de roos. Zo waren de films 'Wolf' en 'Nederland onder water' uitverkocht en ook de andere voorstellingen bleken in trek. Maar er zijn nog meer activiteiten geweest. Zo geven leden van de NVWC lezingen bij andere organisaties. En natuurlijk zijn daar de Tsjiepl en de Hak-al, die heel veel Culemborgers op de hoogte brengen van de natuur hier in de buurt. De website gaat daar ook een belangrijke rol in vervullen en binnenkort komt er een spiksplinternieuwe NVWC-website!

En we zijn al weer volop in het jaar 2023. Maak er wat moois en natuurlijk van! 🐦

*Links de Redichemse Waard'
Onder 'Nederland onder water'
in de Fransche School.*

door Annette van Berkel en Anja de Wit, fotografie Kars Veling

Zilveren groenuil

De insectenwerkgroep is ook in 2022 op verschillende manieren actief geweest met het waarnemen van allerlei insecten. Een korte beschouwing op de monitoringsroutes, inventarisaties en excursies zullen we hier beschrijven.

Excursies

De werkgroep organiseerde dit jaar een aantal excursies waar in principe iedereen aan deel kon nemen. Door een klein aantal enthousiaste deelnemers werd er volop genoten van de libellen in de Everdingenwaard (juni) en de libellen (juli) en de sprinkhanen (augustus) op het Tichelterrein in Buren.

Nachtvlinders

Vijf leden van de insectenwerkgroep monitoren al jaren de nachtvlinders in hun tuinen (in Culemborg, Tricht en Buurmalsen) door met nachtvlindervallen de vlinders te lokken en dan op naam te brengen en vervolgens weer los te laten. De vangsten per tuin varieerden (afhankelijk van het soort lamp dat werd gebruikt en het aantal keer dat de val werd gezet) van 387 tot 1385 exemplaren. Er zijn ieder jaar weer waarnemingen van nieuwe soorten. Door het warme najaar kon tot en met oktober de val worden gezet. Dit jaar bestonden de meest opvallende vangsten uit de zilveren groenuil en leverkleurige spanner. Daarnaast werden een aantal zeldzame soorten waargenomen die al eerder waren gevangen maar nog steeds als bijzonder worden ervaren, zoals de kleine blokspanner, de silene-uil, het lindeherculesje, het kroonvogeltje en de kadeni-stofuil. Een aantal soorten sprongen er dit jaar uit doordat ze in groten getale aanwezig waren zoals puta-uilen en witstipgrasuilen. Op verschillende locaties kwamen vanaf de zomer ook veel wespen (gewone wespen en hoornaars) in de val. Omdat die in de val vrij rustig zijn, leverde dat geen grote problemen op voor de waarnemers.

Door leden van de insectenwerkgroep worden iedere maand nachtvlinders gelokt met lamp en laken. In 2022 stonden we in de Zump, een natuurpark in Voorkoop in Culemborg. Door de vaak goede weersomstandigheden hebben we van april tot en met oktober ieder maand kunnen tellen. Dit jaar stond de avond van 1 juli in het teken van deelname aan de Nationale Nachtvlindernacht waarbij op verschillende plaatsen in heel Nederland naar nachtvlinders wordt gekeken. De topavonden in de Zump waren 4 juni, toen we 60 soorten

vonden en augustus toen er maar liefst 83 soorten op het doek kwamen. In augustus kregen we versterking van een mottenman uit Drenthe. In totaal hebben we in die zeven avonden meer dan 150 soorten nachtvlinders gezien, wat een prachtig aantal is. Op de compilatie staat een aantal van de gevonden soorten.

Dagvlinders en hommels

Op zeven verschillende plekken worden vaste routes gelopen en alle dagvlinders en een aantal overdag vliegende nachtvlinders geteld. Het aantal dagvlinders was hoger dan in 2021. Trekvinders zoals de atalanta en de distelvlinder zijn in Culemborg minder waargenomen dan het voorgaande jaar. In de route langs Caetshage vliegen voornamelijk witjes en bont zandoogjes. Op het Douwes Dekkerpad vlogen iets meer gehakelde aurelia's en op de Archeologische Heuvel is het groot koolwitje toegenomen. Nieuw voor deze route was de klaverspanner. In de Baarsemwaard werd één keer het koelvinkje gezien. Ook werden het groot dikkopje en (voor het eerst!) de kolibrevlinder waargenomen. Er werden iets meer landkaartjes geteld dan in 2021. Aan het eind van de zomer werden ook de koninginnenpage en de oranje luzernevlinder waargenomen. In september werden er 40 exemplaren van het icarusblauwtje in de Baarsemwaard geteld tijdens één bezoek (terwijl het icarusblauwtje in de Zump al enkele jaren niet is gezien). De dagpauwogen lieten zich in de Baarsemwaard vanaf augustus niet meer zien. In de Zump was de dagpauwoog net als vorig jaar regelmatig aanwezig. De jaren ervoor, alle droge jaren, werden er slechts enkele geteld. Het effect van de lange droge zomer van 2022 met allemaal verdroogde brandnetels als gevolg, zien we in de aantallen waarschijnlijk pas volgend jaar terug. Langs deze route had het klein geaderd witje één van zijn betere jaren en het bont zandoogje beleefde een piekjaar.

Hooibeest

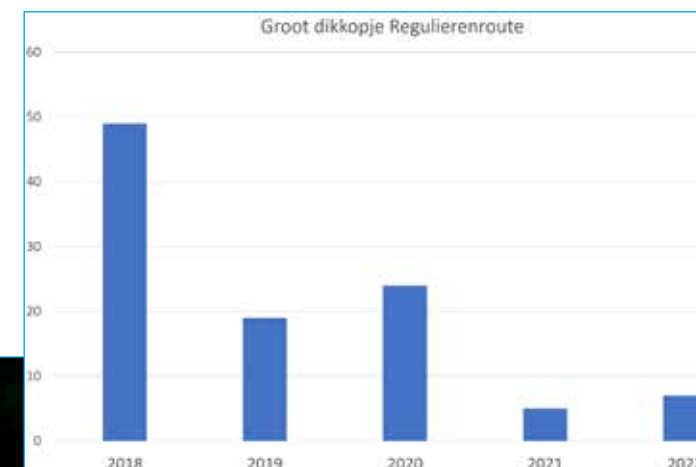
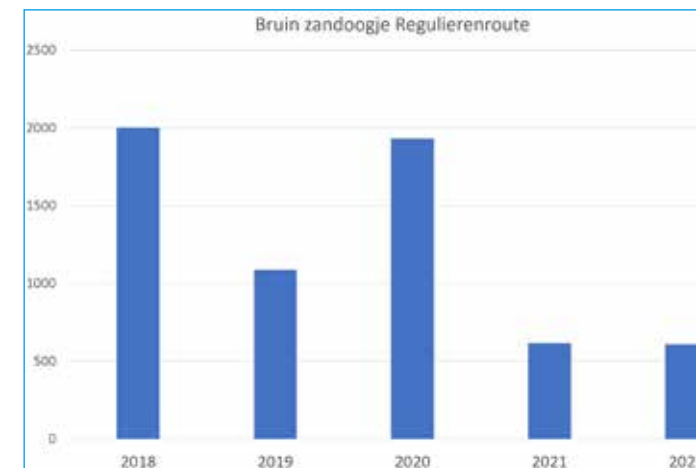
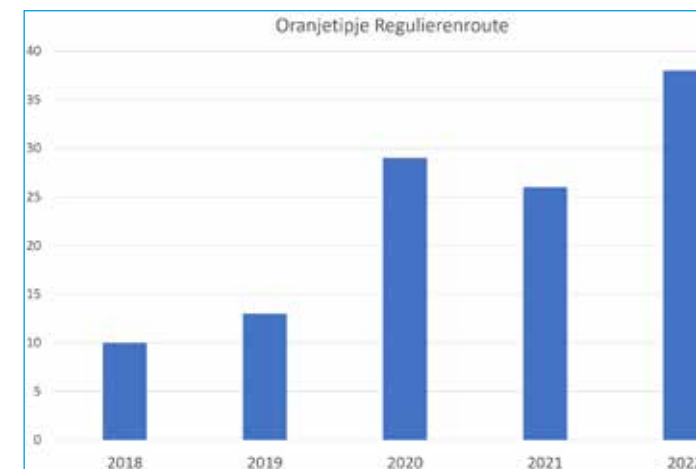
Ook in de Regulieren wordt een route gelopen. Dit is een goed gebied voor oranjetipje en bruin zandoogje. Het oranjetipje had een prima jaar, maar het bruin zandoogje is veel minder geteld dan enige jaren geleden. Wellicht dat de hete droge zomers van de afgelopen daar een rol in spelen. Ook het groot dikkopje is veel minder aanwezig dan voorheen en dat baart wel zorgen. Deze soort overwintert als rups in grassen en is dus afhankelijk van overstaande vegetatie in de winter. Ook deze zou last kunnen hebben gehad van de hete en vooral droge zomers. Er waren ook kickmomenten, want in mei werd zowaar weer een hooibeestje in de route waargenomen. De laatste was in 1992, dus we hebben er lang op moeten wachten. Een ander hoogtepunt was een koninginnenpage. In sommige vlinderroutes worden de hommels meegeteld. Dit jaar zijn er opvallend veel boomhommels gezien.

Libellen

In de Zump en op het Tichelterrein worden langs vaste routes libellen en juffers gemonitord. In de Zump vliegt de azuurwaterjuffer, een warmteminnaar, massaal in de slootjes van de ijsbaan terwijl de variabele waterjuffer, een liefhebber van koelere wateren, nauwelijks nog voorkomt. In 2022 is er niet één gezien. Bij het Tichelterrein zijn twintig verschillende soorten libellen en juffers waargenomen waaronder de zeldzame gaffelwaterjuffer. In de Hak-al waterspecial (september 2022) hebben Karin Verspui en Pieta van het Hoofd een stukje geschreven over de ontwikkeling van de libellenfauna bij de nieuwe poelen in de Leidsche Hoeven in de afgelopen drie jaar.

Tot slot

Na vele jaren heeft Karin Verspui haar activiteiten als coördinator van de insectenwerkgroep neergelegd en heeft Kars Veling het stokje overgenomen.

Van boven naar onder

Icarusblauwtje

Koninginnenpage -
Regulierenroute 2022

Variabele waterjuffer.

door Cees van Appeldoorn

Vanaf maart 2022 zijn we met alle leden van de Nestkastwerkgroep zonder covid-19-beperkingen op stap geweest. We hebben zo'n 71 nestkasten schoongemaakt en nieuwe kasten opgehangen, gedeeltelijk omdat er kasten aan vervanging toe waren of omdat we een nieuwe locatie erbij hebben. We hebben een paar locaties moeten laten vervallen omdat de kasten niet meer geschikt waren en niet bewoond werden. We hebben een aantal nestkasten gemaakt van afval pallethout.

Voor de torenvalknestkasten hebben we een aluminium telescoopsteel gekocht en daar zelf een mobiele telefoonhouder op gemonteerd. Daarmee kunnen we met twee mobiele telefoons via whatsapp videobellen en in de nestkasten kijken om ze te controleren. Het voordeel hiervan is dat we kunnen rijden zonder aanhangwagen en geen zware ladders hoeven te sjouwen.

Torenvalken

Aan de oude telefoonpaal bij zorgboerderij Caetshage hebben we een nieuwe nestkast van pallethout opgehangen. Tijdens de controles vonden we nestbouw van kauwen. In totaal hebben we 14 torenvalknesten gecontroleerd. Eén kast was weer bezet door een nijlgans. In Culemborg was 1 nestkast bezet door twee torenvalken met broedsel, 4 eieren. Op 9 juli zijn 4 jongen geringd.

Bosuilen

In Beusichem troffen we 4 eieren aan. Op 18 mei konden er 2 jongen geringd worden en helaas waren 2 jongen dood. In Culemborg was het dit jaar weer raak: 2 eieren waarvan op 29 april 1 jong geringd kon worden. Ook was er 1 koud ei. De anti-marter tv-schotel werkt perfect. We hebben een nestkast gemaakt van pallethout en deze in de schapenweide in Culemborg aan de Pijsseweg opgehangen op een nieuwe plek. Door de storm was de boom waar de kast hing omgevallen. In augustus hebben we op aanvraag een nestkast opgehangen aan de Lange Dreef in Culemborg. Tijdens de controles vonden we nestbouw van duiven en nijlgans.

Bosuilnestkast gemaakt van afval pallethout

Torenvalk. Mario Huizinga

zen. Ook troffen we een dode rat aan. In totaal hebben we 6 bosuilennestkasten gecontroleerd waarvan er 2 bezet waren. In verband met de slechte staat van twee kasten hebben we die laten vervallen omdat ze geen gunstige plek hadden.

Kerkuilen

In Rijswijk troffen we in een nestkast 4 eieren aan. Op 9 juli kon er 1 jong geringd worden en troffen we 3 koude eieren aan. Op verzoek hebben we in een opslagschuur in Culemborg een extra nestkast opgehangen. Tijdens de controles vonden we uilenballen en nestbouw van holenduiven en kauwen. In totaal hebben we 28 kerkuilenkastkasten gecontroleerd waarvan er 1 bezet was.

Steenuilen

In Beusichem troffen we in een nestkast een broedsel van 4 eieren aan. Op 18 juli vonden we 4 koude eieren; het broedsel was helaas mislukt. In Everdingen was er een nest met 3 eieren. Bij controle op 18 juli was het nest leeg, de 3 jongen waren uitgevlogen. In Buren vonden we in een nest 2 eieren. Op 9 juli kon 1 jong geringd worden en was er 1 koud ei. In Ravenswaai vonden we een broedsel van 3 eieren. Op 27 mei zijn de 3 jongen geringd. In Geldermalsen was het ook raak, 4 eieren en op 4 juni zijn alle 4 de jongen geringd. In Rijswijk lagen in een kast 3 eieren en zaten al 2 jongen. Bij controle op 7 juni was de nestkast leeg. Of de jongen waren uitgevlogen of er was bezoek geweest van een marter. We hebben hier een extra nestkast geplaatst die marterproof is. In Buren troffen we een nestkast met 2 eieren. Op 18 juni was de nestkast leeg, de 2 jongen zijn uitgevlogen. Tijdens de controles vonden we nestbouw van mezen, spreeuwen en kauwen. In totaal hebben we 28 steenuilennestkasten gecontroleerd waarvan er 7 bezet waren.

Resultaten broedsels (aantallen jongen)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Torenvalken	11	15	4	13	7	8	27	22	6	4
Bosuilen	3	3				9	7	1	4	3
Kerkuilen	5	22		19		4	29	11	1	1
Steenuilen	4	4	15	12		10	18	21	14	15

door Johan de Kruif, foto's wildcamera's

Ook dit jaar kwamen we niet toe aan uitgebreid onderzoek naar muizen. Rondom onze locatie de Steenuil werd een kort onderzoekje gedaan naar muizen, waarna de vallen uiteindelijk gecontroleerd werden samen met de jeugdgroep. Dit was een groot succes, de muizenpopulatie bleek weer op hoog niveau (veel bosmuizen, maar ook huis-spitsmuis en dwergmuis).

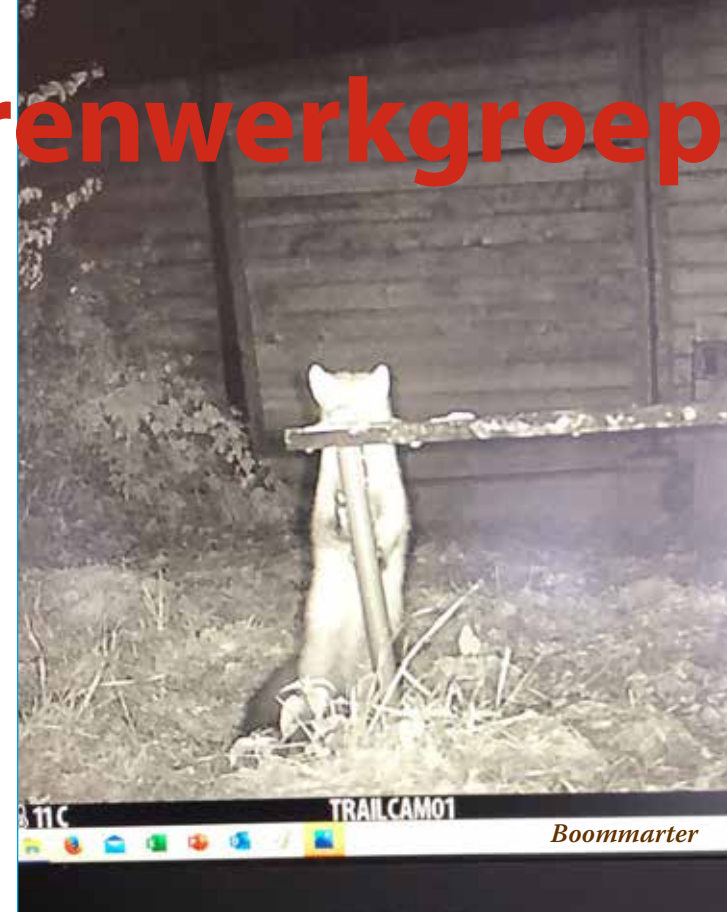
Jurgen hield voor de jeugd een leuke presentatie over muizen. Zie eerder verslag in de Hak-al 4-2022. Mede op grond van de waarneming van een wezel in een van de muizenvallen, zijn we ook gestart met cameraonderzoek in het bos achter de Steenuil. Tot onze verbazing bleek hier een steenmarter te huizen, ook beelden van de wezel op de camera en van een bosuil, die mogelijk in de kast ter plaatse huist. De onderzoeken met cameravallen op het ecoduct zijn doorgegaan. We doen hier nu onderzoek sinds begin 2017, hetgeen inmiddels een mooie reeks van waarnemingen heeft opgeleverd, waar Staatsbosbeheer blij mee is. In het gebied hadden we dit jaar frequente beelden van bunzing, boommarter, wezel, vos, egel en reeën. Soms ook vogels op de camera, zoals houtsnip, bosuil en groene specht. Met speciale opstelling van geurstoffen proberen we ook bij de boommarter aan de hand van halsspatronen te kijken om hoeveel exemplaren het gaat. Dit heeft nog niets opgeleverd. Er zijn nu ook ideeën om een vergelijkbaar onderzoek te doen bij het andere ecoduct in onze regio, bij Hagestein.

Dassen

Op verzoek van Staatsbosbeheer zijn we ook doorgegaan met de monitoring bij een dassenburcht in Maurik. Dit jaar geen beelden van jonge dassen. Er zijn veel contacten geweest met de provincie om deze plek veiliger te maken door afscherming, maar dat heeft niets opgeleverd. Mogelijk hebben de dassen zich ook gedeeltelijk verplaatst naar een nabijgelegen bos. Omdat dit erg moeilijk begaanbaar is, is er nog geen duidelijk beeld wat de exacte locatie is. Plaatsing van camera's en een speurtocht in het bos hebben tot op heden niets opgeleverd. Ook werden enige tijd camera's geplaatst bij een locatie langs de Diefdijk, hier hebben we geprobeerd de aanwezigheid van hermelijnen vast te stellen. Dit leverde één waarneming op van een hermelijn, ook zagen we tot onze verrassing een ringslang voor de camera. Ook komend jaar willen we in ieder geval doorgaan met de onderzoeken met wildcamera's op het ecoduct en in Maurik. De Struikrovers (speciaal ontworpen buizen waarmee marters en andere roofdieren met een wildcamera kunnen worden vastgelegd) willen we op een locatie langs de Diefdijk plaatsen. Hier zijn ooit waarnemingen gedaan van hermelijnen. Tegenwoordig een behoorlijk zeldzame soort. De werkgroep draait nog steeds op een klein aantal enthousiaste leden. Zou je het leuk vinden om eens mee te gaan of mee te helpen met de onderzoekjes, neem contact op met Jurgen Geven via zoogdierencoor@nvwc.nl.

Ringslang

Boommarter

Bosuil

Groene specht

door **Winnie Verdouw** (foto's microscopen)
en **Maartje van der Ploeg** (foto's Goilberdingerwaard)

Nagenoeg alle activiteiten zijn dit jaar doorgegaan, op twee na. In juni was het te warm voor de bijen en hommels. Ze kozen ervoor om lekker onder de grond te kruipen waar het lekker koel was in plaats van op zoek te gaan naar lekers in de mooie bloemen die volop bloeiden in de natuur. En in september is er zoveel voor de jeugd om uit te kiezen waardoor de opkomst niet groot was. We zijn niet op zoek gegaan naar sprinkhanen.

De allereerste activiteit van het nieuwe jaar begon al vroeg in de ochtend. Om half 8 gingen Aline en Winnie samen op pad, op zoek naar reeën. Het was nog stikdonker. Bij de opkomen- de zon spotten zij samen 10 reeën. Dat waren er best wel veel! Jurgen Geven heeft twee activiteiten begeleid. Beide werden gehouden in of in de buurt van ons clubgebouw de Steenuil. In fe- bruari hield hij een lezing over zoogdieren en in oktober gingen wij op zoek naar de zoogdieren waarover hij verteld had. In de tuin van de Steenuil waren heel veel muizen vallen uitgezet. Met de kinderen ging hij de vallen één voor één legen. Eerst waren de kinderen een beetje huiverig maar al vrij snel waren er een aantal kinderen die zelf de vallen wilden openmaken. We hadden een hele goede score. Voornamelijk bosmuizen en huis- spitsmuizen en een wezel/ hermelijn. Daar zijn we nog steeds niet helemaal over uit.

Schepnetten

Vaste prik elk jaar is het schepnetten. Dit keer gingen we naar de Zump, dit was wederom een groot succes en we gingen voor het eerst naar Tichelterrein Buren. Daar waren de vangsten wat minder dan in de Zump maar de kinderen konden na afloop van de excursie heerlijk zwemmen. Dit werd dan ook massaal door de kinderen gedaan.

Microscopen

In november gingen we aan de slag met microscopen. Door de microscoop kan je dingen ontdekken, die je met het blote oog niet kan waarnemen. We begonnen met een eigen haar, die je uit je hoofd moest trekken. Zo, dat had je niet verwacht he? En iedereen ging ook bij elkaar kijken. Daarna een veer met al die mooie haakjes of een schijfje ui, een velletje van de druiven of een oud boomblad. Daarna hadden we nog wat water uit de sloot, of uit de vijver. Ook uitgeknepen mos. Zit daar iets te ontdekken in? Je moest met een pipetje een druppeltje water op een glaasje doen en daar weer een heel dun glaasje op leggen. En dan kwam de verrassing: er leefde van alles in het druppeltje! Het bewoog of zwom uit beeld. Bij ieder- een weer wat anders. Iedereen keek weer bij elkaar. Er was tubifex en er bewogen beerdiertjes. En ook pantoffeldiertjes en watervlooi- en. Maar vooral eenoogkreeft en eencellige algjes en grotere algen.

Ijzige kou

Op een koude gure dag in december gingen wij met zes kinde- ren op pad in de Goilberdingerwaard.

De ijzige kou leverde prachtige plaatjes op; er zat rijp aan de bomen en planten, de brug en alles om ons heen zag wit door de mist. Het was een kleine bijzondere wereld om ons heen. Gelukkig lieten de vogels zich hierdoor niet afschrikken. We hadden een mooi soortenlijstje: krakeend – fuut – roodborstje – meerkoet – tafeleend – zwaan – slobenden – wilde eenden – kuifeend – smienten – fazant man en vrouw en we hebben een groene specht gehoord.

Het roodborstje was totaal niet bang voor ons, hij kwam heel erg dicht bij ons in de buurt. Hij hipte om ons heen, ging op de schoen van een van de kinderen zitten. Gerrit Jan Klop vertelde dat dit diertje waarschijnlijk uit Scandinavië of Rusland afkom- stig is en waarschijnlijk nog nooit een mens heeft gezien. Het was echt te koud, ondanks dat de kinderen zich goed had- den ingepakt bibberden ze van de kou.

We gingen naar restaurant Werk aan het Spoel voor een lekkere beker warme chocolademelk.

Proost op een gezellige geslaagde excursie met veel vogels. 🐦

Jaarverslag 2022 **Plantenwerkgroep**

door Bram Schenkeveld

De Plantenwerkgroep in 2022 en 2023

Afgelopen jaar hebben we onze status als plantenwerkgroep in oprichting achter ons gelaten.

We liggen inmiddels aardig op stoom.

De slootploeg in de Zump

Enkele wapenfeiten

- In juni hebben we de slootvegetatie van de Zump en Parijsch geïnventariseerd. De verschillen waren groot en tegen onze verwachting niet in het voordeel van de Zump. Een verslag hiervan is opgenomen in de Hak-Al Waterspecial van september 2022.
- In april en mei zijn we weer naar de Leidsche Hoeven getogen om dit natuurontwikkelingsproject te monitoren. Die monitoring is nodig in het kader van de verstrekking van beheergelden aan de Stichting Natuurbeleving Leidsche Hoeven door de provincie Gelderland. Een leuk verslag van onze inspanningen aldaar is verschenen op de site Nature Today (<https://www.naturetoday.com/nl/nl/nature-reports/message/?msg=29347>).
- Eind mei zijn we op pad geweest met Dick Kerkhof om de bloemenpracht van de natte hooilanden van de Everdingerwaard tot ons te nemen. Dick, waarschijnlijk de beste florist van het Rivierenland, loodste ons door orchideeën- en zeggenland ons wijzend op de subtiele verschillen tussen brede, riet- en vleeskleurige orchis. En ook valse voszegge kan zich aan ons niet meer voordoen als gewone bermzegge.
- Dick leidde ons opnieuw rond begin juli en wel opnieuw door een nat hooiland maar nu aan de Diefdijk bij Leerdam. De meeste orchideeën van dit Natura 2000-gebied waren al uitgebloeid, maar zeldzaamheden als moeraskartelblad, blauwe en geel-groene zegge lieten zich nog volop bewonderen.
- Ten slotte moet nog vermeld worden ons bezoek in augustus aan de rabatten/spekkades langs de Lekdijk richting Beusichem ter hoogte van de Kerswerf. Dit gebied wordt beheerd door de Milieuwerkgroep Buren en zij wilden wel eens weten hoe het gesteld is met de flora van de sloten. In de zomer van 2022 stonden die droog. Dus de uitkomst was pover. We hebben beloofd dit jaar terug te komen.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat naarmate het jaar vorderde de animo van de groep daalde. In de herfst zijn we niet meer op

pad geweest en voor de paddenstoelen was het eerst te droog en toen het eindelijk begon te regenen waren we alweer te laat. Hans Kunstman zag er geen brood meer in, maar heeft beloofd ons komend jaar tijdig te waarschuwen en ons te leiden langs de mycoflora van de kleibossen van Mariënwaardt of Neerijnen.

Plannen komend jaar

Een en ander brengt ons bij de plannen voor het komend jaar. Daar hebben we over vergaderd op 20 februari 2023. Bij een bijna volledige opkomst en na ampel beraad zien die er voorlopig zo uit.

Onderzoeksprogramma 2023

Vervolg sloten Culemborg-West, Redichemse waard, Lazaruswaard, Kerswerf; afspraken hierover:

- 16 mei 19:30 Redichemse waard landtong
- 30 mei 19:30 Lazaruswaard tussen camping en Bakelbos
- 13 juni 19:30 Redichemse waard zuidoever plas
- 27 juni 19:30 Kerswerf

Datums in augustus/september 2 keer sloten worden nog gemaakt

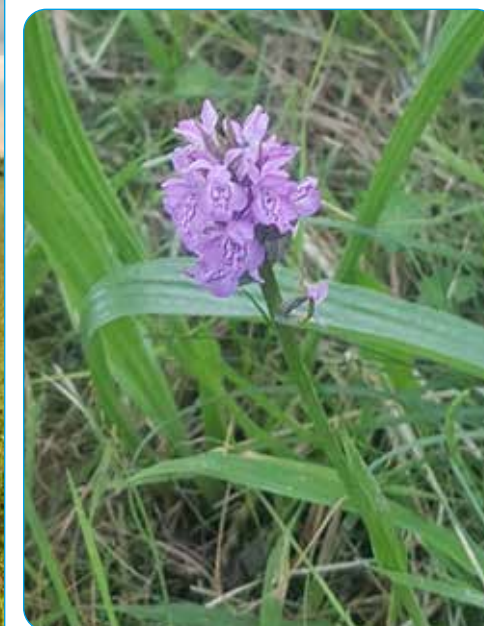
Excursieprogramma 2023

- 15 april 10:00 stinzenflora fort Hoofdijk, Rhijnauwen, Amelis-weerd
- 25 april 19:30 Holderweg Hongerbloempje
- 1 juli 10:00 Moerputten
- 26 augustus 10:00 Heesseltsche waarden
- Medio oktober Paddenstoelexcursie met Hans Kunstman, ook met andere NVWC-leden

Onze groep telt inmiddels veertien leden. Nieuwe leden van binnen en buiten de NVWC zijn van harte welkom met ons op pad te gaan. 🐣

De Leidsche Hoeven onder rietorchis

Slootklant links en onder nat hooiland aan de Diefdijk

Links Kerswerf, onder glanzig fonteinkruid.

Vogelwerkgroep

vogeltellingen en -onderzoek

door Gerrit-Jan Klop

BROEDVOGELS – Gebiedstellingen

BMP telling Zump (Sovon – BMP-A) door Annette van Berkel (tekst) en Ruud Post

Ook in 2022 hebben Ruud Post en ik de broedvogels in de Zump geteld volgens de regels van het BMP. De Zump wordt (met onderbrekingen) sinds 1995 geteld. Tijdens de bezoeken is het heerlijk natuur beleven met mooi ochtendgloren en ochtendvogelkoor.

Opvallend in 2022:

Houtduif heeft het hoogste aantal territoria ooit: 22. Normaal zitten de aantallen de laatste jaren rond de 10. Des te opvallender omdat de soort landelijk helemaal niet zo'n goed jaar had.

Het hoge aantal zwartkopterritoria en tijftjafterritoria in de Zump past in het landelijk beeld. Beide soorten deden het landelijk goed. De Zump bevatte in 2022 138 broedvogelterritoria verdeeld over 28 soorten. Gemiddeld zitten we normaal boven de 30. Veel vogels waarvan geregeld 1 territorium wordt gevonden ontbraken zoals staartmees, boomkruiper en groene specht. Staartmees en boomkruiper zijn goed te missen maar de groene specht niet. Die was er dit jaar gewoon niet.

Een nieuwkomer van de laatste jaren is de krakeend. Al enkele jaren wordt een paartje waargenomen. Pullen zijn nog niet gesignaleerd maar vrouwtjes krakeend zijn zonder man met pullen erbij erg lastig van vrouwtjes wilde eend te onderscheiden.

De sperwer kwam ook dit jaar tot broeden maar heeft vroegtijdig het nest verlaten.

In de Zump worden ook de zoogdieren meegeteld: de populatie konijnen die vanaf het begin dat we telden aanwezig was, is weg. Wel bivakkeert er geregeld een haas.

BMP Goilberdingerwaard en Baarsemwaard (Sovon – BMP-A) door Jouke Altenburg (tekst), Berry Lucas en Camiel Heunks

De westelijke Lekuitervwaarden werden in 2022 weer op broedvogels onderzocht. Over de resultaten verscheen een artikel in Hak-al 03-2022, waarbij 50 jaar terug in de tijd werd gekeken.

Stadsvogels (Sovon – MUS-telling) door Ruud Post

Met het Meetnet Urbane Soorten (MUS) van Sovon brengen we de aantallen en de verspreiding van broedvogels middels postcodegebieden in Culemborg in kaart.

Verspreid gaan Annette van Berkel (4101), Kars Veling (4102), Han Sloots en Charlotte Dirx (4103), Ruud Post (4104) en Erwin 't Lam (4105) op pad om de aantallen vogels vanaf de telpunten in een zelfgekozen postcodegebied te tellen. Zie voor de gedetailleerde uitwerking hiervan het artikel over MUS-tellingen op pagina 32 in deze Hak-al.

BROEDVOGELS – Soortgerichte vogeltellingen

Visdief (Sovon - kolonievogeltelling) door Jouke Altenburg.

Het aantal visdiefparen op de bunker in de Goilberdingerwaard varieerde het laatste decennium tussen de 10 en 20. Er kwamen in 2022 dertien paren tot broeden.

Steenuil (Sovon – soortgerichte BMP-telling) Polder Hoge & Lage Prijs door Jouke Altenburg.

De polder Hoge & Lage Prijs (oppervlakte ca. 7,5 km²) tussen de Diefdijk en de Culemborgse bebouwde kom werd in 2009, 2010, 2020 en 2021 op territoriale steenuilen geteld. De telling werd in

het vroege voorjaar van 2022 herhaald. In totaal werden slechts 7 territoria vastgesteld. Ook net buiten de grenzen van het telgebied werden veel minder steenuilenterritoria vastgesteld (namelijk o tegen voorheen 8). Een stevige aderlating van hopelijk tijdelijke aard. Het kleinste Nederlandse uiltje komt iets verder naar het westen (rond Everdingen) nog wel in behoorlijke dichtheden voor.

Roekenkolonies door Han Sloots

2022 was opnieuw een goed jaar voor de roeken in Culemborg. Het jaar ervoor zagen we een spectaculaire toename van het aantal nesten. Dit verslagjaar was er sprake van een lichte afname, maar nog steeds een mooi totaal van 207 nesten (2021: 212). De kolonie langs de N320 bij Pavijen vertoonde zelfs een uitbreiding van 129 tot 146 nesten. Daar stond tegenover dat de nieuwe 'kolonie' van 4 nesten in 2021 bij de kinderboerderij niet opnieuw bezet werd. De kolonie langs de Otto van Reesweg werd zelfs gedecimeerd tot slechts 6 nesten (2021: 25). Al met al toch wel een gunstig jaar voor de roeken.

Reigerkolonies door Han Sloots

Het aantal blauwe reigers in Culemborg is al jaren stabiel met zo'n 20 tot 25 nesten, met het zwaartepunt in de Beusichemse Waard aan het eind van de Lange Dreef. Er blijkt in 2022 echter wel een verschuiving te hebben plaatsgevonden van de kolonie in de Beusichemse Waard naar die in de Plantage. In de eerstgenoemde kolonie werden 12 bezette nesten geteld (2021: 18), in de Plantage 11 (2021: 4).

Spreeuw – bewoonde nestentelling (eigen onderzoek) door Jouke Altenburg.

Het noordelijke deel van de wijk Parijsch herbergt een zeer hoge dichtheid aan broedende spreeuwen. Gebruik van de 'gewone' broedvogeltelmethode op basis van territoriaal gedrag (doorgaans zang) resulteert dan in een onderschatting. Alternatief: het zoeken van bewoonde nesten. Maar, ook met een bewoonde nestentelling mis je nestlocaties. Het gemiste aantal kan echter worden geschat met een jaarlijks proefondervindelijk vastgestelde trefkans. Voor 2022 indiceerden de 66 waarschijnlijke en zekere nestlocaties zo'n 69 territoria. Het langjarige gemiddelde (2016-2022) ligt op 82 territoria.

BROEDVOGELS–broedbiologisch(ring-)onderzoek

Boerenwaluw (eigen onderzoek; gegevens naar Vogel-trekstation en Sovon) door Jouke Altenburg (tekst) & Theo Boudewijn m.m.v. Wim Stol, Mark Collier en Alexander (v.d. Kinderboerderij).

In 2019 startten we in samenwerking met drie andere ringgroepen (ZO-Friesland, Zuid-Holland en Twente) een kleurringonderzoek om broedvogels individueel te volgen. Op deze manier kunnen o.a. overleving, nestplaatstrouw en reproductie nauwkeurig worden gevolgd. In 2022 werden 33 gekleurde adulte vogels uit voorgaande jaren teruggezien. Met een jaarlijkse lokale overleving van ca. 28% was 2021/2022 het slechtste resultaat tot nu toe. De overleving wordt vooral bepaald door weer- en foerageeromstandigheden in de Afrikaanse overwinteringsgebieden en tijdens de trek. Maar, we kunnen vogels hebben gemist. Op twee erven was het door bruine ratten, bosuilen en eksters in het voorjaar van 2022 namelijk niet zo pluis ... En dan kunnen broedvogels een veiligere locatie gaan zoeken. Zo verkaste een adult van een erf aan de Hondwijk in 2022 naar de Kinderboerderij.

We volgden 122 broedpogingen en ringden 363 nestjongen. De gemiddelde legdatum van het eerste ei was 21 mei (voor de eerste legfels). Op zich redelijk 'normaal', maar de uitloop liep tot in juli! Het aantal zes-legfels was met 20% bijna driemaal zo hoog als gemiddeld, maar dat gold ook voor het aantal twee-, drie- en vierlegfels. In 2022 vlogen gemiddeld 3 jongen per gestart legfel uit. Het totale broedsucces was echter niet geweldig, mede vanwege het lage aandeel tweede legfels: 47%, tegen normaliter 60% of hoger. Er is veel belangstelling voor het kleurringonderzoek. Zo verzorgden we een excursie tijdens een studiedag van de Nederlandse Ornithologische Unie (25-6-2022) en een presentatie op de Landelijke Ringersdag van 10 december 2022. Met de drie andere ringgroepen schreven we een artikel over onze eerste bevindingen voor het tijdschrift Limosa. Dat is inmiddels geaccepteerd en zal in de loop van 2023 worden gepubliceerd (zie foto's hiernaast).

Onderzoek broedsucces merels door Annette van Berkel

2022 was het jaar van de merel. In dat jaar is veel extra onderzoek gestart naar waarom de merel het niet meer zo goed doet. Het usutuvirus heeft natuurlijk flink opgespeeld maar al voor dat virus opdook, was de merel aan het achteruitgaan. Omdat er erg weinig bekend bleek te zijn over het broedsucces van de merel, hoeveel jongen vliegen er nu eigenlijk uit, is in het jaar van de merel gestart met intensief onderzoek naar dat broedsucces. Als onderdeel daarvan zijn vrijwilligers opgeleid om aan dat onderzoek mee te doen. In Culemborg doe ik daar aan mee. In 2022 heb ik 27 nesten gevolgd waarvan 23 in Culemborg. In totaal vlogen er in Culemborg jongen uit uit 12 nesten. Dat is met de nodige correcties (Mayfield) 39,57%. Dat is hoger dan landelijk. De jongen uit drie nesten zijn geringd. Voor meer info over dit onderzoek zie het artikel over merels elders in de Hak-al (zie foto).

Watervogeltelling Lage Veld & Regulieren - (Sovon) door Jouke Altenburg (tekst) m.m.v. Erwin 't Lam

Het telseizoen van de maandelijke watervogeltellingen loopt van september tot en met april. Dat zijn acht tellingen per seizoen, elk goed voor een fietstocht van ruim 40 km. Naast eenden, ganzen en zwanen noteren we ook roofvogels, steltlopers en moerasvogels, zoals de waterral. Aan 'klein grut' nemen we grote gele kwikstaart, ijsvogel, waterpieper en Cetti's zanger mee. Deze soortenvariëteit maakt een telling altijd de moeite waard.

Watervogeltelling westelijk van A2 – (Sovon) door Berry Lucas

In 2021 zijn twee nog blanco telgebieden toegevoegd in het kader van de watervogeltellingen en de midwintertelling in januari. Het gebied GL5120 tussen A2, Diefdijk en Linge is enkele malen (niet maandelijks) in het winterhalfjaar van 2022 geïnventariseerd, het gebied GL5510 (Linge tussen Rump en Asperen) alleen voor de midwintertelling in januari. De aantallen watervogels, steltlopers en ganzen zijn niet groot maar er zijn interessante concentraties in het afwisselende gebied langs de Linge, in brede wetervingen als de Culemborgse Vliet en de Nieuwe Graaf en in verspreide plassen, eendenkooien, wielen en fortgrachten. Met name de Lappenheide en het Molenkadegebied/De Waai dragen bij aan de variatie aan watervogels (de laatste locatie o.a. ook veel meeuwen). Aardige aantallen worden gehaald door o.a. grote zilverreiger, kuifeend, slobbeend, wilde eend en krakeend, grauwe gans en kolgans.

Het boerenwaluwonderzoek leverde in 2022 een opmerkelijk groot aandeel legfels met zes eieren op. Culemborg, 13-5-2022.

Het lage aandeel teruggekeerde gekleurde boerenwaluwen indiceert een slechte winteroverleving 2021/2022. Man groen-geel zong op 30-4-2022 in de stal van de Kinderboerderij echter het hoogste lied op zijn nest van het jaar ervoor. Foto's Jouke Altenburg.

Merel. Annette van Berkel

Bijzonderheden daartussen zijn o.a. tafeleend, nonnetje, bergeend, kluut, waterral en dodaars.

PTT-telling wintervogels (Sovon) door Ruud Post

Bij de PTT-telling wintervogels (Sovon) wordt tussen 15 en 31 december op 20 vastgestelde punten langs een route vijf minuten geteld. De PTT-route 'Lek' ligt tussen Fort Everdingen en de Kerswerf; de route is sinds 1995 vrijwel jaarlijks geteld. Geen jaar is hetzelfde. Wij schrijven de dag voor de telling. Code oranje voor het hele land. Weerbericht voor de avond: opnieuw de waarschuwing voor opvriezend wegdek. Uitkijken voor rijp- en ijsplekken. Twijfel om wel te gaan tellen was bij mij erg groot. Het is mijn medeteller, Annette van Berkel, geweest die mij kon overtuigen om toch maar te gaan. Op de dijk aangekomen, bleek het wat gladheid betreft reuze mee te vallen. Al bij aanvang van de telling brak het zonnetje zelfs door. Later een Anton Piekplaatje. Bevroren uitwaarden, schaatsende mensen in een klein zonnetje. Met zo'n zonnetje verwacht je meer uitbundigheid van de zangers (slechts 10 soorten met een totaal van 81 ex.). Huismus werd het meest geteld (25). In totaal 1207 ex. vogels verdeeld over 42 soorten. Natuurlijk mag je van deze telling de aanwezigheid van veel watervogels verwachten. De 350 smienten bevestigen het beeld maar één aalscholver, 10 meerkoeten, 7 kolganzen en geen enkele zaagbek om wat te noemen, dempen deze verwachting dan weer. Opvallend is de groep van 219 nijlganzen. De 135 brandganzen, over twee telpunten geteld, completeren de top drie van deze telling. De roodborst deed deze telling heel leuk mee. Op 9 telpunten werd hij genoteerd. Het krentje in de pap deze telling was die enkele watersnip.

NIET-BROEDVOGELS—Soortspecifieke tellingen en systematische kleurringaflezingen

Grote zilverreiger (Sovon – slaapplaatsstelling en eigen onderzoek) door Jouke Altenburg

De slaapplaats in de westelijke Everdingerwaard takelt door natuurlijke oorzaken steeds verder af. Bij elke storm breken weer stukken van de resterende dode bomen af. Het maximaal aantal 'grote zillies' bedroeg desondanks nog 23 ex. op 13-8-2022. In de loop van de herfst vlogen de vogels door naar twee moerasjes ten noorden van de Steenwaard. Die slaapplaats wordt geteld door vogelaars uit Houten. In november en december was de slaapplaats Everdingerwaard niet meer bezet.

Kleine zilverreiger (Sovon – slaapplaatsstelling en eigen onderzoek) door Jouke Altenburg

Deze soort lift mee op de landelijke grote zilverreigertellingen in de Everdingerwaard. Maar ook buiten de drie simultaandata wordt de soort vooral in de nazomer extra gevolgd. Het maximaal aantal was 21 exemplaren (13 en 14 augustus). Weer een opmerkelijk hoog aantal in 2022 dus, zeker voor het binnenland. Op 1 augustus werd een foeragerend exemplaar met witte kleurring (L8) gezien in de Everdingerwaard. Deze vogel was op 3-6-2020 door Kees Vliet als nestjong geringd op de Sassenplaat. Dat is een slikplaat annex baggerdepot in het Hollands Diep ter hoogte van Moerdijk. De aflezing was de eerste waarneming na ringen.

Aalscholver (Sovon-slaapplaatsstelling en eigen onderzoek) door Jouke Altenburg

In het voorjaar van 2022 werd tijdens de broedvogeltellingen in de Goilberdingerwaard ontdekt dat aalscholvers overnachtten in een aantal grote bomen op en rond de betonnen groepsschuilplaatsen.

Een opmerkelijk groot aantal kleine zilverreigers overnachtte met grote zilverreigers in de nazomer op de slaapplaats Everdingen. Everdingen, 14-8-2022. Foto: Jouke Altenburg.

Groepen grutto's maken in het vroege voorjaar graag gebruik van plas-dras staande uiterwaarden langs de Lek. Ameide, 3-7-2020. Foto Jouke Altenburg.

Deze slaapplaats is ook vanaf de herfst maandelijks een of meerdere malen geteld. Op 12 november 2022 overnachtte het maximaal aantal van 45 exemplaren.

Ooievaar wintertelling door Mario Huizinga

Ik heb in 2022 tijdens de wintertelling op 22 januari 22 ooievaars geteld, dat is het op één na hoogste aantal ooit. Landelijk was de 2022 wintertelling in lijn met de jaren ervoor:
Zie tabel: aantal getelde ooievaars
Twee van de 22 ooievaars waren geringd: een is geringd in Duitsland, broedt al jaren aan de Rijkstraatweg en overwintert daar ook altijd in de directe omgeving van het nest. De andere is in Friesland geringd (2016), broedt in Groningen en is alleen in januari 2022 in onze omgeving gezien. Blijkbaar vond hij Culemborg zuidelijk genoeg om te overwinteren.

Kleurringonderzoek Grutto (Rijksuniversiteit Groningen) in combinatie met de landelijke steltloper simultaantellingen (Sovon) door Jouke Altenburg (tekst) en Mario Huizinga

De Everdingerwaard is in het voorjaar een belangrijke regionale pleisterplaats voor grutto's. Tussen 2 februari en 16 april 2022 werd op 38 dagen geteld. Het maximaal aantal bedroeg 345 ex. op 13 maart. Dat is zo'n 100 stuks lager dan voorgaande jaren. Op 27 teldagen werden één of meer gekleurringde grutto's waargenomen. In totaal werden 68 individuen 225x afgelezen.

Grutto-jongentellingen langs de Lek (Sovon, RuG, Vogelbescherming) door Jouke Altenburg

In de (na-)zomer zijn de Lekuiterwaarden minder in trek bij grutto's dan in het voorjaar. Dat gold in 2022 helemaal voor vliegvlugge jongen. Tussen begin juli en eind augustus kon niet één waarneming van één of meer vliegvlugge jongen worden doorgegeven. 🐦

Ook leuk om te delen

Op de website [Birdingplaces.eu](https://birdingplaces.eu) zijn inmiddels vrijwel alle aantrekkelijke vogelgebiedjes in het werkgebied van de NVWC vermeld en actueel beschreven, inclusief de soorten waar men veel kans op heeft. De gebieden zijn op de kaart gezet door Bas Engels en aangevuld door Berry Lucas. Eigen bijdragen aan birdingplaces.eu zijn mogelijk na het aanmaken van een account. Er zijn inmiddels al duizenden vogelhotspots ingevoerd door vogelaars

Jaar	Aantal in Nederland	Aantal in werkgebied
2015	668	9
2016	750	13
2017	553	10
2018	650	3
2019	547	7
2020	996	31
2021	991	16
2022	986	22

Tabel: aantal getelde ooievaars per jaar in Nederland en ons werkgebied

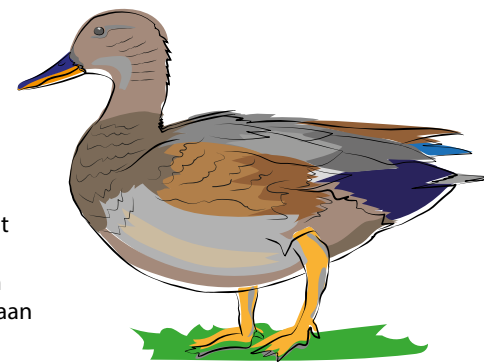
Ooievaars. Mario Huizinga.

MUS-tellingen in Culemborg

Met het Meetnet Urbane Soorten (MUS) van Sovon brengen we de aantallen en de verspreiding van broedvogels middels postcodegebieden in Culemborg in kaart.

Verspreid gaan Annette van Berkel (4102), Kars Veling (4101), Han Sloots en Charlotte Dirkx (4103), Ruud Post (4104) en Erwin 't Lam (4105) op pad om de aantallen vogels vanaf de telpunten in een zelfgekozen postcodegebied te tellen.

Krakeend

MUS staat dus voor Meetnet Urbane Soorten. Dat gaat dus inderdaad over huismussen, maar ook over alle andere stadsvogels. Het is een leuke telling die weinig tijd vraagt en een mooie bijdrage levert aan het bepalen van trends.

Het MUS-project startte in 2007 en is een landelijk netwerk. Landelijk wordt gezien dat met name vogelsoorten kenmerkend voor groene leefomgevingen gemiddeld in aantal achteruitgaan: bos en park -1,5% per jaar, struweel en struiken (-30%) en open groen (-10%). Dit komt onder andere door ongunstig groenbeheer. De water- en moerasvogels nemen als groep duidelijk toe in bebouwd gebied: gemiddeld met 30% sinds start van de telling. Met name de krakeend is meer het stedelijk gebied ingetrokken.

Postcodegebied 4101 door Kars Veling

Mijn telling heeft elf telpunten verdeeld over de binnenstad en de wijk De Hond. De telling doe je driemaal per jaar, in april en mei 's ochtends en in juli 's avonds. Op elk punt sta je 5 minuten en je telt alle vogels die je ziet en hoort. Ik tel dit plot al vanaf 2007, en je ziet van jaar tot jaar nogal flinke fluctuaties en dat is ook wel logisch, met zo weinig tellingen en een teltijd van maar 5 minuten. Omdat deze tellingen in elke stad en dorp in Nederland op dezelfde manier worden uitgevoerd geeft het landelijk wel duidelijk trends.

2022 was in mijn plot een heel doorsnee jaar, met maar weinig opvallende soorten of aantallen. Wel was de gierzwaluw erg goed vertegenwoordigd met maar liefst 105 in de jultelling. In de afgelopen 16 jaar heb ik nooit meer dan 100 gezien en meestal meer rond de vijftig-zestig. Een andere soort die ik de laatste jaren wat meer heb is de zwartkop. Maar er zijn ook zorgenkindjes. Zo telde ik het afgelopen jaar nog maar 7 spreeuwen in drie tellingen, terwijl ik er vroeger wel meer dan 30 en maximaal zelfs 54 had. De zanglijster heb ik nu nog maar één per telling, terwijl dat er vroeger wel 4 of 5 waren. Benieuwd wat 2023 gaat brengen en het blijft altijd spannend wat ik dit jaar ga tellen.

Postcodegebied 4102 door Annette van Berkel

Lekkere temperaturen tijdens de zonsopgangtellingen. Normaal is dat een fris gebeuren maar in 2022 was het erg prettig warm. De vogels waren dan ook lekker actief. Terwijl ik in 2020 nog het laagste aantal merels ooit telde is deze vo-

gel weer helemaal terug: op elk van mijn telpunten trof ik 1 of meer merels (dat was voor het laatst in 2018)!

Ook de huismussen waren na schrale jaren weer volop aanwezig: Op 1 na had elk punt huismussen. Misschien lag dat ook aan het weer want landelijk deden ze het nog steeds niet best.

Postcodegebied 4103 door Han Sloots (tekst) en Charlotte Dirkx

Dit jaar hebben wij door een vroege vakantie in de 2e periode veel later geteld dan andere jaren; mogelijk heeft dit invloed gehad op de resultaten. We telden in totaal 32 soorten; na een lichte daling vanaf het begin van onze tellingen is dit aantal gestabiliseerd.

- De grauwe gans was in 2022 met 1 broedpaar aanwezig in ons gebied tegen 2 broedparen in de voorgaande jaren, met daardoor een aanmerkelijk lager aantal van 9 exx (2021: 20)
- De groenling was wederom praktisch afwezig, slechts 1 groenling telden we (2021: 0)
- Het aantal houtduiven is na de piek vorig jaar nu weer enigszins gezakt naar 21 (2021: 31)
- Kauwen komen in ons telgebied vooral voor in Achter 't Zand

MUSpunten. Kars Veling

waar ze in de schoorstenen van de woningen broedden; helaas zijn de aantallen spectaculair gedaald van 40 in 2011 naar 9 in 2022 (2021: 11); wellicht zijn de schoorstenen ongeschikt gemaakt voor broedende kauwen

- Ook bij de zwarte kraai is een sterke daling zichtbaar van de aantallen, van 10 in 2011 tot gemiddeld 2 in de laatste jaren
- De koolmees vertoont sinds 2010 een licht dalende trend, maar fluctueert sinds 2015 rond 14 exx.
- De merel laat na een afname van 30 in 2014 tot 11 in 2020 weer een toename zien; in 2022 telden we er 23 in de tweede periode (2021: 17)
- De Turkse tortel is de laatste vijf jaar geleidelijk gehalveerd in aantallen, van 19 in 2018 tot 10 exx. in het verslagjaar (2021:12)
- De wilde eend krabbelt weer voorzichtig op, in 2022 telden we max 6 exx (2021: 4)

Postcodegebied 4104 door Ruud Post

De water- en moerasvogels nemen als groep duidelijk toe in bebouwd gebied: gemiddeld met 30% sinds start van de telling. Met name de krakeend is meer het stedelijk gebied ingetrokken. Met 16 ex. getelde krakeenden in het industrieterrein lijkt dit het

beeld te bevestigen (totaal geteld vanaf 2007: 66 ex.). Overigens, de wilde eend, landelijke afname van -2% als broedvogel, geeft een stabiel beeld en doet het ook goed in het industrieterrein (2022: 42 ex.). Met de nul-telling in 2007 zijn er 48 ex. houtduiven vastgesteld. In 2022 zijn er totaal 70 ex. geteld. Net als in de Zump, een toename. Ook hier een afwijkend beeld ten opzichte van de landelijk trend.

Postcodegebied 4105 door Erwin 't Lam

Dit jaar helaas ronde 2 moeten laten schieten, dus geen zwarte roodstaart op de lijst gekregen. Tijdens de Big Day hebben we hem overigens wél gehoord in dit gebied. Overige soorten lijken vrij stabiel, alleen heggemus lijkt achteruit te gaan. Al is het met de weinige aantallen en de momentopnames statistisch niet geheel juist om er een harde conclusie uit te trekken.

Huiszwaluwkolonies/nestactiviteiten breiden zich door wijk (nieuwbouw) uit, veel water en modder in directe omgeving aanwezig voor nestbouw en voedsel.

Bebouwing rondom Lokkerhoek leverde dit jaar enkele groenlingen op. Gezien de zorgelijke trend bij de tuintelling in 2023 ben ik benieuwd of deze soort zich weer laat zien bij dit nieuwe openbare groen.